

Spis treści

Wstęp	7
1. Teoretyczne podstawy kształcenia wyzwającego	9
1.1. Istota kształcenia wyzwającego	9
1.2. Standardy walucacji a podmiotowość i tożsamość	15
1.3. Osobowość w ujęciu C. Rogersa	22
1.4. Prekursorzy kształcenia wyzwającego	27
1.4.1. Jan Jakub Rousseau	28
1.4.2. Jan Henryk Pestalozzi	30
1.4.3. Ellen Key	32
1.4.4. Maria Montessori	34
1.5. Twórcy systemów kształcenia w wolności	36
1.5.1. Wolne szkoły waldorfskie	37
1.5.2. Wolna Szkoła Summerhill	42
1.5.3. Rogersowska koncepcja kształcenia	47
1.5.4. Polifonia, dialog i wartościowe dyskursy modernizmu w radykalnej pedagogice Henry'ego Girouxa	51
1.5.5. Przesłanki antypedagogiki kształcenia w wolności	56
1.6. Dialog i relacje dialogowe w procesie kształcenia	62
1.6.1. Korzenie dialogu	63
1.6.2. Podmioty i przedmioty dialogu edukacyjnego	64
1.6.3. Edukacyjny dialog informacyjny	66
1.6.4. Edukacyjny dialog negocjacyjny i jego odmiany	69
1.6.5. Negocjacja jako metoda osiągnięcia pozaedukacyjnych celów	75
2. Koncepcja kształcenia wyzwającego	77
2.1. Dezyderaty kształcenia wyzwającego skierowane do nauczyciela	77
2.1.1. Dezyderaty ogólnowychowawcze	77
2.1.2. Dezyderaty dydaktyczne	81
2.2. Upodmiotowiające zajęcia dydaktyczne	84
2.3. Przechodzenie od heterogennych do podmiotowych celów kształcenia	89
2.4. Podmiotowe cele kształcenia i strategie ich uzewnętrzniania	94
2.5. Teleologiczne strategie w modelach upodmiotowiających zajęć dydaktycznych	99

2.5.1. Podstawowe kategorie pojęciowe modeli upodmiotowiających zajęć dydaktycznych	100
2.5.2. Postulowane modele upodmiotowiających zajęć dydaktycznych	108
2.6. Kształcenie wyzwajające jako systemowe zmiany w procesie dydaktycznym i interakcjach społecznych jego uczestników	117
3. Stan doświadczania poczucia podmiotowości ucznia w edukacji wczesnoszkolnej	125
3.1. Organizacja badań i charakterystyka badanych	128
3.2. Metody opracowania zgromadzonego materiału	131
3.3. Nauka szkolna bez lęku	136
3.4. Wpływ uczniów na proces uczenia się	141
3.5. Wyzwalanie motywów uczenia się	145
3.6. Pobudzanie i wspieranie zainteresowań	149
3.7. Postawa nauczyciela	152
3.8. Ogólny stan poczucia podmiotowości uczniów klas I–III w procesie kształcenia	155
4. Próba zastosowania koncepcji kształcenia wyzwajającego w edukacji wczesnoszkolnej	159
4.1. Podstawy metodologiczne badań nad skutecznością kształcenia wyzwajającego	159
4.2. Stwarzanie warunków spełniających założenia kształcenia wyzwajającego	181
4.3. Treści programowe i ich realizacja	182
4.4. Realizacja identycznego tematu z zastosowaniem teleologicznej strategii „O”, „D” i „E”	192
5. Wpływ kształcenia wyzwajającego na rozwój uczniów w młodszy wieku szkolnym	205
5.1. Osiągnięcia szkolne uczniów grup porównawczych w badaniach końcowych i dystansowych	205
5.2. Efektywność kształcenia wyzwajającego w świetle danych pochodzących z obserwacji	216
5.3. Podmiotowość w procesie kształcenia w ocenie uczniów grup porównawczych	222
5.4. Kształcenie wyzwajające w ocenie uczestników eksperymentu	225
Zakończenie	227
Bibliografia	233
Summary	237
Zusammenfassung	239
Резюме	241